Suomen eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Viite: Hallituksen esitys HE 198/2021 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja siihen liittyviksi laeiksi

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan Työkanava Oyn perustamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Kuntaliitto pitää kannatettavana, että osatyökykyisyys on tunnistettu ja että osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia pyritään parantamaan.

Sinällään tavoite osatyökykyisten työllistymisen helpottamiseksi on varsin kannatettava. **Kuntaliitto on jo aiemmassa lausunnossaan todennut, että tähän tavoitteeseen voisi päästä tehokkaammin panostamalla nyt suunnitellut resurssit olemassa olevien ja uusien palvelujen kehittämiseen**.

Kuntaliitto katsoo, että varsinkin tilanteessa, jossa vastuu työllisyyden hoidosta siirtyy jatkossa pysyvästi kuntien vastuulle, olisi kokonaistaloudellisesti edullisempia tapoja kehittää välityömarkkinoita kuin perustaa Työkanava Oy –niminen osakeyhtiö.

Yleistä

Hallituksen esityksessä on kyse Työkanava -nimellä toimivasta yrityksestä, jonka tarkoitus on toimia avoimilla markkinoilla. Lisäksi sen tehtävänä on esityksen mukaan työllistää kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia työttömiä jopa niin, että tämä olisi viimesijainen palvelu sellaisille henkilöille, jotka eivät työllisty minnekään muualle.

Esityksessä todetaan, että näille ihmisille ei ole tulossa erillistä palvelutoimintayksikköä yritykseen, vaan palvelut rajataan työskentelyn tukemiseen ja yrityksessä työtä tekevien kehittäminen tapahtuisi olemassa olevien työvoimapalvelujen avulla.

Kun kyse on erityisen haastavasta ryhmästä työttömiä ja yrityksen tuotteen ja/tai palvelun pitää mennä kaupaksi, niin tästä herää kysymys: **Miten yhtälö on ratkaistavissa, jos samaan aikaan sekä kuntoutetaan ihmiset valmiiksi avoimille työmarkkinoille ja että tuotetaan tuotetta ja/tai palvelua, joka menee kaupaksi ilman subventiota?** Ja vielä ilman että kilpailu vääristyy.

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Rahoitus

Esityksen 7§ säädetään rahoituksesta. *” Työkanava Oy:llä on peruspääoma ja sen tehtävien hoito rahoitetaan vuosittain valtion talousarviossa annettavalla avustuksella sekä yhtiön palvelujen myynnistä saatavilla tuotoilla.”*

Kuntaliitto esittää huolensa rahoituksen kestävyydestä ja sen riittävyydestä. Jo nollatuloksen saavuttaminen vaatii osaamista sekä johtamiselta että markkinoinnilta ja markkinaehtoista kysyntää tuotteelle/palvelulle. Kun kyse on samalla työttömien viimesijaisesta palvelusta (kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat), voiko tämä onnistua ilman jatkuvaa subventointia yritykseen? Voi myös nousta esille mahdollinen kilpailun vääristäminen tilanteessa, jossa sellainen on kiellettyä.

Kolmas sektori ja yhdenvertaisuus

Esityksessä todetaan, että Työkanava Oy:n toiminta tulee häiritsemään markkinoita ja että sitä yritetään välttää.

Työkanava Oy tulee todennäköisesti toimimaan samoilla toimialoilla ja samalla toimintakentällä kuin monet kolmannen sektorin toimijat ja palveluntuottajat. Toisaalta se tulee myös osin tekemään päällekkäisiä tehtäviä kuin esimerkiksi isot säätiötoimijat, joilla on myös markkinoilla tapahtuvaa yritystoimintaa. On nähtävissä, että Työkanava Oy:n tulo alueellisille markkinoille voi vaikeuttaa kolmannen sektorin toimintaa ja pahimmillaan johtaa sen alasajoon.

Lisäksi on syntymässä tilanne, jossa Työkanava asettaa osin ihmiset eriarvoiseen asemaan. Toisella työnhakijalla on mahdollisuus päästä palkkatyöhön Työkanavaan, toinen puolestaan työskentelee työpajassa pelkän kulukorvauksen avulla ja molemmat tekevät samankaltaista työtä.

Esityksen mukaan jo nyt eri tavoin määriteltyjä asiakaskohderyhmiä on monikymmenkertaisesti enemmän kuin mitä Työkanava Oy kykenee vastaanottamaan. Vaarana on se, että kyseinen toiminta ei tule olemaan yhdenvertaista eikä se siten edistä osatyökykyisten tasa-arvoisia työmarkkinoita. Osatyökykyisten eriarvoisuus on vaarassa kasvaa, koska osa tulee saamaan samasta tehtävästä työsuhteen palkan ja edut ja osa tulee olemaan edelleen sosiaalipoliittisilla tuilla.

Esityksessä ei myöskään käy selkeästi ilmi, mikä on uuden osakeyhtiön tarjoamien palvelujen suhde jo nyt olemassaoleviin palveluihin.

Kohderyhmä

Onko valittu kohderyhmä oikea suhteessa Työkanava Oy:n periaatteisiin, joissa edellytetään kuntoutumista, osaamisen vahvistumista ja työmarkkina-aseman paranemista?

Osatyökykyisen määritelmä on liian laaja ja epämääräinen ja sitä tulee ehdottomasti tarkentaa.

Muuta

Kesällä lausunnolla olleen esityksen mukaan Ruotsissa Samhallista on tullut pikemminkin säilyttäjä kuin välittäjaorganisaatio. Lainaus HE luonnoksesta 22.6.21 sivu 72*: "Työpaikka Samhallissa on pääsääntöisesti pysyvä työ. Samhall ei irtisano työntekijöitään. Pisimmillään työsuhde voi kestää jopa kymmeniä vuosia."*

Esityksen tavoitteena on työllistää osatyökykyisiä, mutta osatyökykyisyydelle ei löydy selkeää määritelmää. Lisäksi esityksen tavoitteena on tukea työstä työhön siirtymiä, mutta miten se konkreettisesti tapahtuu, on jäänyt kuvaamatta.

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että toimintaa kehitetään Suomessa siihen suuntaan, että Työkanava Oy oikeasti välittää työnhakijoita eteenpäin avoimille työmarkkinoille. Jos Työkanava Oy ei saavuta sille asetettuja tavoitteita, niin poliittinen riski sen rahoitukseen puuttumiselle on merkittävä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jari Lindström
projektikoordinaattori

Annukka Mäkinen
kehittämispäällikkö

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi